

DOI: 10.31648/kpp.10617

Olga Błażejewska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0009-0005-9980-3552

olgablazejewska782@gmail.com

**Występek o charakterze chuligańskim
na meczach piłki nożnej****Wstęp**

Występki o charakterze chuligańskim bardzo często popełniane są podczas imprez masowych, np. podczas koncertów czy meczów sportowych. Celem takiego zachowania jest zakłócenie porządku publicznego, zastraszenie bądź sprowokowanie innych osób, a skutki tego typu działań mogą być bardzo poważne. Chuligaństwo stadionowe jest ściśle związane z piłką nożną – najpopularniejszą dyscypliną sportową na świecie. Ta gra zespołowa gromadzi na stadionach, oprócz oczywiście drużyn sportowych, również osoby zainteresowane meczem. Niestety, nie zawsze wszyscy kibice zachowują się w sposób odpowiedzialny i kulturalny. Wielokrotnie dochodzi do występów o charakterze chuligańskim na meczach piłki nożnej, co stanowi poważne zagrożenie dla społeczeństwa, ale także dla samego sportu. Chuligaństwo stadionowe jest dużym problemem zarówno dla władz państwowych, jak i służb odpowiedzialnych za pilnowanie porządku i bezpieczeństwa.

Celem niniejszego artykułu jest analiza problemu występów o charakterze chuligańskim na meczach piłki nożnej. Ponadto w tekście zostanie przybliżone pojęcie tego zjawiska, jego przyczyny, metody i formy działania chuliganów oraz konsekwencje takiego zachowania.

Legalna definicja występku o charakterze chuligańskim

Termin występku o charakterze chuligańskim pojawiał się w kilku ustawach, m.in. w ustawie z dnia 22 maja 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo¹ oraz w art. 120 § 14 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny². Oba akty prawne utraciły swą moc³.

Współczesna legalna definicja występku o charakterze chuligańskim została zawarta w art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (dalej jako k.k.), który stanowi, że „występkiem o charakterze chuligańskim jest występki polegający na umyślnym zamachu na zdrowie, na wolność, na cześć lub nietykalność cielesną, na bezpieczeństwo powszechne, na działalność instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego, na porządek publiczny, albo na umyślnym niszczeniu, uszkodzeniu lub czynieniu niezdatną do użytku cudzej rzeczy, jeżeli sprawca działa publicznie i bez powodu albo z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego”⁴. Wprowadzenie do prawa karnego konstrukcji występku o charakterze chuligańskim spowodowane było ciągłym rozpowszechnianiem się zjawiska. Definicję występku o charakterze chuligańskim znajdziemy również w postanowieniu Najwyższego Sądu Wojskowego z 29 kwietnia 1959 r., który stwierdził, że „za przestępstwo o charakterze chuligańskim należy uznać czyn, popełnione zwykle publicznie, bez żadnej dającej się ustalić przyczyny lub z przyczyny błahej w porównaniu z reakcją sprawcy, z reguły pijanego, budzące zgorszenie lub obawę osób postronnych”⁵. Definicję czynu zabronionego o charakterze chuligańskim zawarto także w art. 47 § 5 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (dalej jako k.w.). Jednak definicja ta zawiera wykroczenia o charakterze chuligańskim, a Kodeks karny przedstawia definicję występku. Różnicą między tymi dwoma przepisami jest stopień społecznej szkodliwości czynu oraz katalog dóbr objętych ochroną. W związku z tym warto zwrócić uwagę na dwa odmienne pojęcia, a mianowicie: czym jest występki, a czym wykroczenie? Zgodnie z art. 7 k.k. „występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc”, natomiast art. 1 § 1 k.w. stanowi, że „wykroczeniem jest czyn zagrożony karą aresztu od 5 do 30 dni, ograniczenia wolności w wymiarze 1 miesiąca, grzywną od 20 do 5000 zł lub naganą”⁶.

Aby mówić o czynie jako występku o charakterze chuligańskim, konieczne jest spełnienie następujących warunków: działanie sprawcy powinno być umyślne, powinno godzić przynajmniej w jedno dobro osobiste człowieka, godzić w porządek lub spokój

¹Dz.U. Nr 34, poz. 152 z późn. zm.

²Dz.U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94.

³A. Szczekała, *Chuligański charakter czynu*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 6, s. 76.

⁴Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.).

⁵Postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego z 29 kwietnia 1959 r., sygn. akt Zg Og 147/59, Lex nr 1724190.

⁶Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2151 z późn. zm.).

publiczny oraz niszczenie lub uszkodzenie mienia, działanie powinno wystąpić publicznie, bez powodu lub błahego powodu, okazując przez to lekceważenie przez sprawcę wszelkich zasad porządku prawnego⁷.

Pierwszym warunkiem do określenia, czy czyn posiadał charakter chuligański, jest wskazanie strony podmiotowej czynu (czyli czy po stronie sprawcy wystąpiła umyślność). Jeśli czyn zostanie dokonany nieumyślnie, nie można zaliczyć go do charakteru chuligańskiego.

Drugim warunkiem określenia wystętku o charakterze chuligańskim jest godzenie przynajmniej w jedno dobro osobiste człowieka oraz godzenie w porządek lub spokój publiczny. Jerzy Sawicki zauważył, że „najszerze, a zarazem najczęściej spotykane jest określenie porządku publicznego jako systemu norm, zasad prawnych i zwyczajowych, regulujących współzycie ludzi albo w ogóle, albo jedynie zachowanie się ich w miejscach publicznych”⁸. Wskazuje jednak zasadnicze zastrzeżenie, gdyż traktuje porządek publiczny jako abstrakcyjny system norm, a w związku z ogromną liczbą reguł zachowania, przede wszystkim zwyczajowych, utrudnia wyznaczenie granicy odpowiedzialności karnej. Niektórzy przedstawiciele nauki porządek publiczny utożsamiali wyłącznie z porządkiem prawnym, stanem niezakłóconego panowania porządku prawnego, inni zaś z poszanowaniem zasad współzycia społecznego. Na uwagę zasługuje także zdefiniowanie porządku publicznego jako zgodnego z normami społecznymi współzycia lub zachowania się ludzi w miejscach dostępnych dla nieoznaczonej liczby osób.

Kolejnym elementem jest publiczne działanie sprawcy. Definicję publiczności dokonał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 28 sierpnia 2020 r., który stwierdził, że „pojęcia »publiczności« nie można utożsamiać, tak jak to czyni apelujący, czyli tylko i wyłącznie z »miejscem publicznym«. Nie każdy występki popełniony w miejscu publicznym z błahego powodu lub bez powodu nosi znamiona chuligańskiego charakteru. Istotna w tym względzie jest »publiczność« i świadomość sprawcy co do istnienia tej »publiczności« lub przewidywania i godzenia się, że jego występki zostanie dostrzeżony przez grupę innych, bliżej nieokreślonych osób”⁹. Warto nadmienić, że działanie publicznie występuje wtedy, gdy dochodzi do działania przez sprawcę w miejscu, w którym możliwość ujżenia jego zachowania przez nieokreśloną liczbę osób jest realna niezależnie od tego, czy działanie sprawcy było zauważone przez ludzi, czy też nie. Trzeba zauważyć, że pojęcie działania w miejscu publicznym nie jest tożsame z działaniem publicznym. Wyjaśnia to Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 8 października 2015 r., który podkreśla, że „działanie w miejscu publicznym to nie to samo, co działanie publicznie, gdyż w większości przypadków oba te pojęcia będą łącznie charakteryzować zachowanie sprawcy, to nie można wykluczyć krzyżowania się ich zakresów z uwagi na niepowtarzalne okoliczności faktyczne rozpoznawanego przypadku”¹⁰.

⁷ M. Jurczewski, *Prawno-kryminalistyczna problematyka przestępczości stadionowej*, Białystok 2013, s. 25.

⁸ J. Sawicki, *Chuligański charakter czynu*, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 6, s. 40–41.

⁹ Wyrok SA w Białymstoku z 28 sierpnia 2020 r., sygn. akt II AKa 56/20, Lex nr 3159376.

¹⁰ Wyrok SA w Łodzi z 8 października 2015 r., sygn. akt II AKa 178/15, Lex nr 1923902.

Kolejnym ważnym czynnikiem, który jest niezbędny do tego, aby ustalić kwestie występków o charakterze chuligańskim, będzie działanie sprawcy bez powodu lub błahego powodu. Kwestia ta została poruszona przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 5 czerwca 2019 r.: „Znamię działania bez powodu albo z oczywiście błahego powodu należy rozumieć w taki sposób, że nie istnieje racjonalny motyw działania lub działaniu sprawcy brak wszelkiej racji”¹¹. Te słowa należy rozumieć w sposób jednoznaczny, tzn. działanie bez powodu oznacza, że sprawca podjął działanie czynu zabronionego, w którym trudno jest ustalić przyczynę jego zachowania. Często dochodzi do sytuacji, gdzie sprawca sam nie potrafi wyjaśnić, dlaczego dopuścił się występków o charakterze chuligańskim.

Ostatnim elementem jest okazywanie lekceważenia przez sprawcę wszelkich zasad porządku prawnego. Oznacza to, że sprawca, podejmując zachowanie, które jest sprzeczne z prawem, nie liczy się z interesem całej społeczności, przy czym takie lekceważenie jest karygodne. Okazywanie takiego zachowania może wywołać u zbiorowości negatywne emocje typu złość, agresję czy odrazę¹².

Należy pamiętać, że obowiązująca definicja występków o charakterze chuligańskim ma charakter wyczerpujący i zamknięty. Nie może być uzupełniana żadnymi dodatkowymi elementami. Aby ustalić, czy działanie sprawcy należy zaliczyć do występków o charakterze chuligańskim, powinno znaleźć ono swoje odzwierciedlenie w opisie czynu oraz w jego kwalifikacji prawnej.

Chuligaństwo stadionowe

Chuligaństwo stadionowe jest przedmiotem wielu regulacji prawnych, a mimo to nie posiada jednej, legalnej definicji. W literaturze prawa można doszukiwać się propozycji zdefiniowania tego zjawiska, jednak nie jest to łatwe, ponieważ składa się ono z wielu czynników. Dominik Morgała podkreśla, że „chuligaństwo stadionowe obejmuje naruszenia porządku publicznego mające miejsce w związku z odbywającym się meczem, niezależnie od miejsca ich występowania oraz naruszenia porządku publicznego dokonywanej na tle przynależności klubowej, bez związku z konkretnym wydarzeniem sportowym”¹³. Piotr Chlebowicz zwraca uwagę na chuligaństwo stadionowe w Wielkiej Brytanii, gdzie zjawisko to odnosi się do ataków przemocy ze strony młodzieży, których zachowanie charakteryzuje się brakiem uzasadnionych motywów. *Football hooliganism* postrzegane jest w kryteriach niepokojów i rozruchów między kibicami meczu piłki nożnej¹⁴. Do tego występków może dojść zarówno podczas meczu piłki nożnej, jaki i bezpośrednio przed nim bądź po zakończeniu meczu. Według Barbary Szamoty „chuligaństwo to awanturnicze zachowanie się dużych i małych

¹¹ Wyrok SA we Wrocławiu z 5 czerwca 2019 r., sygn. akt II AKa 159/19, Lex nr 2719432.

¹² D. Mocarska, A. Sadło-Nowak, *Zakaz wstępu na imprezy masowe jako środek reakcji na chuligaństwo stadionowe*, „Teoria i Praktyka” 2011, nr 4, s. 4.

¹³ D. Morgała, *Definicja i zakres pojęcia „chuligaństwo stadionowe”*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 7–8, s. 85.

¹⁴ P. Chlebowicz, *Chuligaństwo stadionowe. Studium kryminologiczne*, Warszawa 2009, s. 26.

grup, powodujące zakłócenie porządku publicznego prowadzące czasami do rzeczywistego zastosowania przemocy w stosunku do ludzi”¹⁵. Łatwo zauważyć, że chuligaństwo stadionowe jest różnie definiowane, jednak jego interpretacja jest jedna – dotyczy agresji i przemocy.

Przy definicji chuligaństwa stadionowego należy wyjaśnić termin „chuligan”, tj. fan, kibic klubu piłkarskiego, dla którego najważniejsza jest rywalizacja poprzez walkę z innymi kibicami. Motywami działania takiej osoby jest chęć pocucia adrenaliny, niezapomnianych wrażeń, ale najważniejszy motyw to przywiązanie do klubu sportowego oraz walka w obronie jego dobrego imienia. Od kibica należy odróżnić pseudokibica, tj. osobę niezwiązaną z żadnym klubem, ale podejmującą występek o charakterze chuligańskim wyłącznie w celu odreagowania, np. swojej sytuacji życiowej¹⁶. Występek o charakterze chuligańskim występuje dość często, dlatego rozszerzono granice jego występowania.

Definicja meczu piłki nożnej występuje w art. 3 pkt 4 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, zgodnie z którym „pojęcie meczu piłki nożnej należy rozumieć jako masową imprezę sportową mającą na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowaną na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000”¹⁷.

Metody i formy działania chuliganów

Na meczach piłki nożnej chuligani stosują różne metody i formy działania, które stanowią występek o charakterze chuligańskim. Przykładami występów o charakterze chuligańskim może być część przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (art. 156 k.k.), udział w bójce lub pobiciu (art. 158 k.k.), użycie w bójce niebezpiecznych narzędzi (art. 159 k.k.), przestępstwa przeciwko wolności, np. pozbawienia człowieka wolności (art. 189 k.k.), groźba karalna (art. 190 k.k.), zmuszenie do konkretnego zachowania (art. 191 k.k.), zakłócanie miru domowego (art. 193 k.k.), działania przeciwko czci i nietykalności cielesnej takiej jak: zniesławienie (art. 212 k.k.) i znieważenie (art. 216 k.k.), a także działania przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu, np. przeszkadzanie działaniom ratowniczym (art. 172 k.k.). Na zjawisko chuligaństwa składa się wiele specyficznych oraz rozpoznawczych zachowań. W artykule przedstawiono najbardziej powszechne metody i formy działania chuliganów.

Pierwszą, znaną formą działalności chuliganów jest naruszenie porządku publicznego podczas trwania meczu piłki nożnej. Pod tym pojęciem kryje się szereg zachowań, a mianowicie: przebywanie pod wpływem alkoholu, nielegalne spożywanie alkoholu

¹⁵ B. Szamota, D. Wójcik, *Młodociani sprawcy przestępstw o charakterze chuligańskim*, Wrocław 1982, s. 23.

¹⁶ Ibidem, s. 25.

¹⁷ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 616).

w miejscach zabronionych, wulgarne okrzyki, propagowanie poglądów rasistowskich, bójkę ze służbami porządku publicznego (Policja, ochrona), starcia między grupami chuliganów, a także używanie środków pirotechnicznych¹⁸.

Drugim rodzajem działalności chuliganów jest tzw. ustawka. Pojęcie to wywodzi się szczególnie ze środowisk kibicowskich, więc nie ma legalnej definicji. Próby zdefiniowania tego zjawiska podjął socjolog sportu Tomasz Sahaj, który stwierdził, że ustawka to „spotkanie wrogich grup chuliganów w określonym miejscu i czasie w celu dokonania konfrontacji”¹⁹. Interpretując te słowa, można zauważyć, że chodzi tu o spotkanie dwóch grup chuliganów (zazwyczaj osób, które są emocjonalnie związane z klubem piłkarskim) w celu stoczenia walki. Celami tej formy działania są m.in.: wykazanie wyższości grupy chuliganów i kibiców poszczególnego klubu nad innymi, możliwość odreagowania życiowych problemów, a także wyladowanie agresji. Ta forma aktywności stała się bardzo powszechna i popularna wśród kibiców. Ważnym jej aspektem są ustalone wcześniej zasady i reguły, gdzie udział biorą tylko osoby zainteresowane. Co ciekawe, uczestnicy „ustawek” po skończonej walce okazują sobie szacunek i podziękowania za udział w walce, niezależnie od wyniku. Takie zachowanie wiąże się z okazywaniem zasady *fair play* wobec drugiego przeciwnika²⁰.

Kolejną formą chuligańskiego zachowania jest tzw. akcja. Polega ona na przeprowadzeniu zaplanowanych działań, np. napaść na pociąg, samochody bądź autokary, którymi podróżują kibice wrogiego klubu piłkarskiego. Do takich akcji zostają wybrane miejsca, gdzie Policja ma ograniczony dostęp, czyli np. w przypadku autokaru i samochodu parkingi bądź drogi międzymiastowe, natomiast w przypadku kibiców podróżujących pociągami będą to dworce czy też miejsca postoju pociągów²¹.

Ostatnią formą działania chuliganów jest tzw. wjazd, który polega na wtargnięciu grup chuliganów na tereny osiedli czy dzielnic, które zamieszkałe są przez kibiców wrogiego klubu. Takie zachowania spotykane są w miastach bądź regionach, gdzie istnieją co najmniej dwa kluby piłkarskie. W tym przypadku szczególną rolę odgrywa czynnik lokalny przy jednoczesnym zaniku kontekstu stadionowego. Do takiego zachowania może dochodzić w każdym czasie, zarówno w związku z meczem, którym odbywa się w danym czasie, bądź niezależnie od tego wydarzenia. Celem jest wyrządzenie szkody jak największej liczbie kibiców konkurencyjnej drużyny²².

Podsumowując metody i formy działania chuliganów piłkarskich, należy stwierdzić, że chuligaństwo stadionowe przejawia się w różnorodnych formach zachowań. Obecnie tylko niektóre z nich nadal związane są *stricto* z terenem stadionu, ponieważ analizując literaturę, zauważono, że negatywne zachowania społeczeństw

¹⁸ A. Cichy, *Bezpieczeństwo imprez masowych – utrzymanie ładu publicznego związanego z meczami piłki nożnej – przegląd wybranych zagadnień*, Częstochowa 2022, s. 27.

¹⁹ T. Sahaj, *Kibice i pseudokibice – analiza zjawiska chuligaństwa stadionowego*, „Sport Wyczynowy” 2022, nr 7–8, s. 80.

²⁰ D. Morgała, op. cit., s. 78–88.

²¹ P. Chlebowicz, *Przemoc stadionowa w ocenie prawnokarnej*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 1, s. 149.

²² Idem, *Chuligaństwo stadionowe...*, s. 173.

kibicowskich dokonuje się również poza stadionem. Nadal związane są z zachowaniami dotyczącymi meczów piłki nożnej i ich klubów, ale dokonywane są poza terenem wydarzenia sportowego.

Konsekwencje popełnienia występkę o charakterze chuligańskim na meczach piłki nożnej

Posuwając się do popełnienia występkę o charakterze chuligańskim, należy liczyć się z odpowiednimi konsekwencjami. Chuligański charakter występkę jest okolicznością nadzwyczajnie obostrzającą karę w nawiązaniu do art. 57a § 1 k.k., który stanowi, że „skazując za występek o charakterze chuligańskim, sąd wymierza karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości nie niższej od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę”²³. Przykładowo, jeśli czyn jest zagrożony karą pozbawienia wolności od lat 3, to sąd nie może co do zasady wymierzyć kary łagodniejszej niż 4,5 roku pozbawienia wolności. Wspomniane zaostrenie kary stosuje się wyłącznie wobec sprawców, którzy dopuścili się występkę o charakterze umyślnym.

Kolejną konsekwencją popełnienia występkę o charakterze chuligańskim jest możliwość orzeczenia nawiązki, gdyż zgodnie z art. 57a § 2 k.k. „w wypadku określonym w § 1 sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, chyba że orzeka obowiązek naprawienia szkody, obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązkę na podstawie art. 46. Jeżeli pokrzywdzony nie został ustalony, sąd może orzec nawiązkę na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej”. Nawiązka na rzecz pokrzywdzonego nie jest karą – stanowi środek karny, który polega na obowiązku wpłaty kwoty pieniężnej na rzecz pokrzywdzonego²⁴. Piotr Gensikowski podkreśla, że „sąd ma obowiązek orzeczenia nawiązki na rzecz pokrzywdzonego na podstawie art. 57a § 2 zd. 1 k.k. także w razie jednoczesnego skazania sprawcy z zastosowaniem art. 57a § 1 k.k. za więcej niż jeden występek o charakterze chuligańskim. Wobec katerycznego brzmienia art. 57a § 2 zd. 1 k.k. straciło zatem na aktualności zapatrywanie, że w podanej sytuacji procesowej sąd może orzec nawiązkę także za jeden z czynów przestępnych o charakterze chuligańskim lub tylko za niektóre z nich”²⁵.

Za popełnienie występkę o charakterze chuligańskim sąd może orzec zakaz wstępu na imprezę masową, jeżeli przestępstwo zostało popełnione w związku z taką imprezą lub w razie skazania za występek o charakterze chuligańskim, a udział sprawcy w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem. Istotnym faktem jest to, że sąd orzeka zakaz wstępu na imprezę masową w wypadkach wskazanych w ustawie (art. 41b k.k.). Zakaz ten obejmuje wszelkie imprezy masowe, które odbywają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz mecze piłki nożnej rozgrywane przez polską kadrę narodową

²³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.).

²⁴ *Nawiązka*, <http://karne.pl/nawiazka.html> (dostęp: 19.04.2023).

²⁵ P. Gensikowski, *Wybrane problemy orzekania nawiązki w sprawach o występkę chuligańskie*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2010, nr 1, s. 62–70.

lub polski klub sportowy, które mają miejsce poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Termin „ impreza masowa ” jest uregulowany w art. 3 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych²⁶, natomiast z perspektywy niniejszych rozważań warto przyrzeć się definicji „masowa impreza sportowa”. Jest ona podana w art. 3 pkt 3 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, który stanowi, że masowa impreza sportowa jest to impreza masowa, która ma na celu współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej, zorganizowana na stadionie lub w innym obiekcie niebędącym budynkiem, na którym liczba udostępionych przez organizatora miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1000, w przypadku hali sportowej lub innego budynku umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej – nie mniej niż 300 miejsc. W związku z wydaniem orzeczenia przez sąd dotyczącego zakazu wstępu na imprezę masową, Marcin Licznernski podaje, że „na organach procesowych ciąży obowiązek wykazania, iż udział sprawcy w imprezach masowych zagraża dobrom chronionym prawem. W praktyce koniecznym będzie ustalenie prognozy kryminologicznej, która pozwoli na stwierdzenie, czy zachodzi konieczność eliminowania danej jednostki spośród potencjalnych uczestników imprez masowych, czy też nie”²⁷.

Zgodnie z art. 69 § 4 k.k. wobec sprawcy występkę o charakterze chuligańskim sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Regulacja ta, mimo swojej zwięzłości, ma bardzo doniosłe skutki prawne. Praktyką sądów jest bowiem częste zawieszanie (wraz ze skazaniem) wykonania kar pozbawienia wolności. Zawieszenie wykonania kary dotyczy jedynie kary pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym roku i tylko w stosunku do sprawcy, który nie był do tej pory skazany na taką karę²⁸. Analizując ten przepis, można dojść do wniosku, że ustawodawca niejako utrudnia sądowi zastosowanie wobec skazanego tego dobrodziejstwa, umożliwiając jego stosowanie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Spodziewać się zatem można, że w przypadku udowodnienia popełnienia takiego występkę sąd nie zastosuje zawieszenia wykonania kary.

Podsumowanie

Występek o charakterze chuligańskim jest dość powszechnym zjawiskiem na świecie, który ma miejsce podczas rozgrywania meczów piłki nożnej. Termin chuligaństwa stadionowego jest pojęciem negatywnym, który kojarzy się z przemocą i z agresją. W artykule zanalizowano przyczyny tego zjawiska oraz skutki chuligańskich zachowań. Z uwagi na lekceważenie zasad porządku prawnego oraz stwarzanie zagrożenia dla społeczeństwa podejmowane są różnego rodzaju działania mające na celu zapobieganie rozpowszechnianiu się tego zjawiska. Takie działania nie powinny zostać potraktowane bezkarnie, dlatego podjęto tematykę środków karnych, które są konsekwencją negatywnych czynów na meczach piłki nożnej.

²⁶ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 616).

²⁷ M. Licznernski, *Środek karny zakazu wstępu na imprezy masowe*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5, s. 52–73.

²⁸ <https://www.sejm.gov.pl/> (dostęp: 19.04.2023).

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Chlebowicz P., *Chuligaństwo stadionowe. Studium kryminologiczne*, Warszawa 2009.
- Chlebowicz P., *Przemoc stadionowa w ocenie prawnokarnej*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 1.
- Cichy A., *Bezpieczeństwo imprez masowych – utrzymanie ładu publicznego związanego z meczami piłki nożnej – przegląd wybranych zagadnień*, Częstochowa 2022.
- Gensikowski P., *Wybrane problemy orzekania nawiązki w sprawach o występkach chuligańskie*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2010, nr 1.
- Jurczewski M., *Prawno-kryminalistyczna problematyka przestępczości stadionowej*, Białystok 2013.
- Licznarski M., *Środek karny zakazu wstępu na imprezy masowe*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 5.
- Mocarska D., Sadło-Nowak A., *Zakaz wstępu na imprezy masowe jako środek reakcji na chuligaństwo stadionowe*, „Teoria i Praktyka” 2011, nr 4.
- Morgała D., *Definicja i zakres pojęcia „chuligaństwo stadionowe”*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 7–8.
- Sahaj T., *Kibice i pseudokibice – analiza zjawiska chuligaństwa stadionowego*, „Sport Wyczynowy” 2022, nr 7–8.
- Sawicki J., *Chuligański charakter czynu*, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 6.
- Szamota B., Wójcik D., *Młodociani sprawcy przestępstw o charakterze chuligańskim*, Wrocław 1982.
- Szczekala A., *Chuligański charakter czynu*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 6.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 22 maja 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo (Dz.U. Nr 34, poz. 152 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1969 r., Nr 13, poz. 94).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2151 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 616).

Orzecznictwo

- Postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego z 29 kwietnia 1959 r., sygn. akt Zg Og 147/59, Lex nr 1724190.
- Wyrok SA w Białymstoku z 28 sierpnia 2020 r., sygn. akt II AKa 56/20, Lex nr 3159376.

Wyrok SA w Łodzi z 8 października 2015 r., sygn. akt II AKa 178/15, Lex nr 1923902.
Wyrok SA we Wrocławiu z 5 czerwca 2019 r., sygn. akt II AKa 159/19, Lex nr 2719432.

Źródła internetowe

Strona internetowa Sejmu RP, <https://www.sejm.gov.pl/>.
Nawiazka, <http://karne.pl/nawiazka.html>.

Crime of hooliganism at football matches

Summary

Football as a team game is a very common sport in the world, where apart from football teams, also people interested in the so-called match gather “fans”. Unfortunately, not all fans always behave in a responsible and cultured way. There are many instances of hooliganism at football matches, which pose a serious threat to society as well as to sport itself. Stadium hooliganism is a very big problem for both state authorities and services responsible for maintaining order and security, as it is visible to the naked eye.

The aim of this article is to discuss the problem of hooliganism during football matches, analyzing the concept of this phenomenon, its causes, methods and forms of hooligans activities and the consequences of such behavior.

Keywords: hooligan crime, stadium hooliganism, football, punishment, negative behaviour